כיתה י' | תנ"ך | שיעור 2 מתוך 6 | 45 דק' | בראשית כד, א-סז

ממלכתי: סיפורי האבות בספר בראשית נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ועיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, רד"ק ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.

עבד אברהם ורבקה: "שתה וגם גמליך אשקה"

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יתארו את שלבי השליחות: השבועה, התפילה והסימן, המפגש בבאר והחזרה לכנען (כד)
- התלמידים ינתחו את הסימן שבחר העבד (כד, יד) כמבחן של חסד, בעזרת רש"י ורמב"ן
- התלמידים ישוו בין המסופר לבין סיפורו החוזר של העבד (כד, כב-כג מול כד, מז) ויסיקו מסקנה על מטרת השינויים
- התלמידים ידונו בהסכמתה של רבקה, "וַתֹּאמֶר, אֵלֵךְ" (כד, נח), ובמשמעותה

❓ השאלה הגדולה של השיעור

איך בוחרים את מי שתמשיך את בית אברהם: לפי סימן, לפי משפחה או לפי אופי?

העבד מבקש סימן, אבל הסימן שהוא בוחר הוא מבחן של מידות: נערה שתאמר "שְׁתֵה, וְגַם־גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה" (כד, יד).

🧪 פתיחה

שואלים: "אתם צריכים לבחור מישהו לתפקיד חשוב, ויש לכם רק שאלה אחת לשאול אותו או מבחן אחד לתת לו. מה תבדקו?" רושמים על הלוח כמה תשובות. אחר כך: העבד של אברהם עמד בדיוק בפני הבעיה הזאת, ובחר מבחן בלי שאלות בכלל.

📖 הסבר למורה

הפרק הוא הארוך בספר בראשית (67 פסוקים). אברהם הזקן משביע את עבדו שתי שבועות: לא לקחת אישה "מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי" (ג), ולא להחזיר את יצחק לחרן: "הִשָּׁמֶר לְךָ, פֶּן־תָּשִׁיב אֶת־בְּנִי שָׁמָּה" (ו). יצחק קשור לארץ; האישה היא שצריכה לבוא.

התפילה והסימן (יב-יד): העבד מתפלל "הַקְרֵה־נָא לְפָנַי הַיּוֹם; וַעֲשֵׂה־חֶסֶד" וקובע סימן: הנערה תציע מעצמה להשקות גם את עשרת הגמלים, מאמץ גדול. רבקה עושה יותר ממה שנדרש, והכתוב מדגיש את מהירותה בפעלים "וַתְּמַהֵר", "וַתָּרָץ" (יח-כ). המילה "חֶסֶד" פותחת וסוגרת את הסצנה (יב, יד, כז).

הסיפור החוזר (לד-מט): העבד מספר את כל הסיפור שוב לבית בתואל. ההבדלים מלמדים: בסיפור עצמו הוא נותן את התכשיטים ורק אחר כך שואל "בַּת־מִי אַתְּ" (כב-כג), ובסיפור החוזר הוא שואל קודם ורק אז

"וָאָשִׂם הַנֶּזֶם עַל־אַפָּהּ" (מז). הוא גם משמיט את איסור החזרת יצחק לחרן, ומדגיש את עושר אברהם. העבד מתאים את הסיפור לשומעים.

ההסכמה והסיום: לבן ובתואל אומרים "מֵה׳ יָצָא הַדָּבָר" (נ), אבל בסוף שואלים את רבקה: "הֲתֵלְכִי עִם־הָאִישׁ הַזֶּה; וַתֹּאמֶר, אֵלֵךְ" (נח). מילה אחת, החלטית, שמזכירה את "לֶךְ־לְךָ" של אברהם. הפרק מסתיים בשלושה פעלים שמעמידים את האהבה אחרי הנישואים: "וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה, וַיֶּאֱהָבֶהָ; וַיִּנָּחֵם יִצְחָק, אַחֲרֵי אִמּוֹ" (סז), סגירת מעגל עם מות שרה בפרק כג.

📜 הפסוקים (מכון ממרא, נוסח מנוקד)

בראשית פרק כד, פסוקים א-כז

(א) וְאַבְרָהָם זָקֵן, בָּא בַּיָּמִים; וה' בֵּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם, בַּכֹּל.

(ב) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם, אֶל־עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ, הַמֹּשֵׁל, בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ: שִׂים־נָא יָדְךָ, תַּחַת יְרֵכִי.

(ג) וְאַשְׁבִּיעֲךָ – בה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ: אֲשֶׁר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה, לִבְנִי, מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ.

(ד) כִּי אֶל־אַרְצִי וְאֶל־מוֹלַדְתִּי, תֵּלֵךְ; וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה, לִבְנִי לְיִצְחָק.

(ה) וַיֹּאמֶר אֵלָיו, הָעֶבֶד, אוּלַי לֹא־תֹאבֶה הָאִשָּׁה, לָלֶכֶת אַחֲרַי אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת; הֶהָשֵׁב אָשִׁיב אֶת־בִּנְךָ, אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יָצָאתָ מִשָּׁם.

(ו) וַיֹּאמֶר אֵלָיו, אַבְרָהָם: הִשָּׁמֶר לְךָ, פֶּן־תָּשִׁיב אֶת־בְּנִי שָׁמָּה.

(ז) ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, אֲשֶׁר לְקָחַנִי מִבֵּית אָבִי וּמֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי, וַאֲשֶׁר דִּבֶּר־לִי וַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע־לִי לֵאמֹר, לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת – הוּא, יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ לְפָנֶיךָ, וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי, מִשָּׁם.

(ח) וְאִם־לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה, לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ – וְנִקֵּיתָ, מִשְּׁבֻעָתִי זֹאת; רַק אֶת־בְּנִי, לֹא תָשֵׁב שָׁמָּה.

(ט) וַיָּשֶׂם הָעֶבֶד אֶת־יָדוֹ, תַּחַת יֶרֶךְ אַבְרָהָם אֲדֹנָיו; וַיִּשָּׁבַע לוֹ, עַל־הַדָּבָר הַזֶּה.

(י) וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו, וַיֵּלֶךְ, וְכָל־טוּב אֲדֹנָיו, בְּיָדוֹ; וַיָּקָם, וַיֵּלֶךְ אֶל־אֲרַם נַהֲרַיִם – אֶל־עִיר נָחוֹר.

(יא) וַיַּבְרֵךְ הַגְּמַלִּים מִחוּץ לָעִיר, אֶל־בְּאֵר הַמָּיִם, לְעֵת עֶרֶב, לְעֵת צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת.

(יב) וַיֹּאמַר – ה' אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם, הַקְרֵה־נָא לְפָנַי הַיּוֹם; וַעֲשֵׂה־חֶסֶד, עִם אֲדֹנִי אַבְרָהָם.

(יג) הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב, עַל־עֵין הַמָּיִם; וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר, יֹצְאוֹת לִשְׁאֹב מָיִם.

(יד) וְהָיָה הַנַּעֲרָ, אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי־נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה, וְאָמְרָה שְׁתֵה, וְגַם־גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה – אֹתָהּ הוֹכַחְתָּ, לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק, וּבָהּ אֵדַע, כִּי־עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם־אֲדֹנִי.

(טו) וַיְהִי־הוּא, טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר, וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר יָלְדָה לִבְתּוּאֵל בֶּן־מִלְכָּה, אֵשֶׁת נָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם; וְכַדָּהּ, עַל־שִׁכְמָהּ.

(טז) וְהַנַּעֲרָ, טֹבַת מַרְאֶה מְאֹד – בְּתוּלָה, וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ; וַתֵּרֶד הָעַיְנָה, וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל.

(יז) וַיָּרָץ הָעֶבֶד, לִקְרָאתָהּ; וַיֹּאמֶר, הַגְמִיאִינִי נָא מְעַט־מַיִם מִכַּדֵּךְ.

(יח) וַתֹּאמֶר, שְׁתֵה אֲדֹנִי; וַתְּמַהֵר, וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ עַל־יָדָהּ – וַתַּשְׁקֵהוּ.

(יט) וַתְּכַל, לְהַשְׁקֹתוֹ; וַתֹּאמֶר, גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב, עַד אִם־כִּלּוּ, לִשְׁתֹּת.

(כ) וַתְּמַהֵר, וַתְּעַר כַּדָּהּ אֶל־הַשֹּׁקֶת, וַתָּרָץ עוֹד אֶל־הַבְּאֵר, לִשְׁאֹב; וַתִּשְׁאַב, לְכָל־גְּמַלָּיו.

(כא) וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֵה, לָהּ; מַחֲרִישׁ – לָדַעַת הַהִצְלִיחַ ה' דַּרְכּוֹ, אִם־לֹא.

(כב) וַיְהִי, כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ הַגְּמַלִּים לִשְׁתּוֹת, וַיִּקַּח הָאִישׁ נֶזֶם זָהָב, בֶּקַע מִשְׁקָלוֹ – וּשְׁנֵי צְמִידִים עַל־יָדֶיהָ, עֲשָׂרָה זָהָב מִשְׁקָלָם.

(כג) וַיֹּאמֶר בַּת־מִי אַתְּ, הַגִּידִי נָא לִי; הֵיֵשׁ בֵּית־אָבִיךְ מָקוֹם לָנוּ, לָלִין.

(כד) וַתֹּאמֶר אֵלָיו, בַּת־בְּתוּאֵל אָנֹכִי – בֶּן־מִלְכָּה, אֲשֶׁר יָלְדָה לְנָחוֹר.

(כה) וַתֹּאמֶר אֵלָיו, גַּם־תֶּבֶן גַּם־מִסְפּוֹא רַב עִמָּנוּ – גַּם־מָקוֹם, לָלוּן.

(כו) וַיִּקֹּד הָאִישׁ, וַיִּשְׁתַּחוּ לה'.

(כז) וַיֹּאמֶר, בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם, אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ, מֵעִם אֲדֹנִי; אָנֹכִי, בַּדֶּרֶךְ נָחַנִי ה', בֵּית, אֲחֵי אֲדֹנִי.

בראשית פרק כד, פסוקים נז-סז

(נז) וַיֹּאמְרוּ, נִקְרָא לַנַּעֲרָ, וְנִשְׁאֲלָה, אֶת־פִּיהָ.

(נח) וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ, הֲתֵלְכִי עִם־הָאִישׁ הַזֶּה; וַתֹּאמֶר, אֵלֵךְ.

(נט) וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־רִבְקָה אֲחֹתָם, וְאֶת־מֵנִקְתָּהּ, וְאֶת־עֶבֶד אַבְרָהָם, וְאֶת־אֲנָשָׁיו.

(ס) וַיְבָרְכוּ אֶת־רִבְקָה, וַיֹּאמְרוּ לָהּ – אֲחֹתֵנוּ, אַתְּ הֱיִי לְאַלְפֵי רְבָבָה; וְיִירַשׁ זַרְעֵךְ, אֵת שַׁעַר שֹׂנְאָיו.

(סא) וַתָּקָם רִבְקָה וְנַעֲרֹתֶיהָ, וַתִּרְכַּבְנָה עַל־הַגְּמַלִּים, וַתֵּלַכְנָה, אַחֲרֵי הָאִישׁ; וַיִּקַּח הָעֶבֶד אֶת־רִבְקָה, וַיֵּלַךְ.

(סב) וְיִצְחָק בָּא מִבּוֹא, בְּאֵר לַחַי רֹאִי; וְהוּא יוֹשֵׁב, בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב.

(סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה, לִפְנוֹת עָרֶב; וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא, וְהִנֵּה גְמַלִּים בָּאִים.

(סד) וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת־עֵינֶיהָ, וַתֵּרֶא אֶת־יִצְחָק; וַתִּפֹּל, מֵעַל הַגָּמָל.

(סה) וַתֹּאמֶר אֶל־הָעֶבֶד, מִי־הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתֵנוּ; וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד, הוּא אֲדֹנִי; וַתִּקַּח הַצָּעִיף, וַתִּתְכָּס.

(סו) וַיְסַפֵּר הָעֶבֶד, לְיִצְחָק, אֵת כָּל־הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר עָשָׂה.

(סז) וְיִבְאָהּ יִצְחָק, הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ, וַיִּקַּח אֶת־רִבְקָה וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה, וַיֶּאֱהָבֶהָ; וַיִּנָּחֵם יִצְחָק, אַחֲרֵי אִמּוֹ.

שם ה' מובא בכתיב ה'. פסוקים כח-נו (העבד בבית לבן ובתואל וסיפורו החוזר) בקישור למטה; כדאי לקרוא בכיתה לפחות את פסוקים לד-מט.

⚖️ כתוב / מפרשים

בצד אחד מה שכתוב בפסוק, ובצד השני פירוש. הפירוש הוא דרך אחת להבין, לא חלק מהפסוק.

📜 **כתוב:** "אֹתָהּ הַכֶּחְתָּ, לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק" (בראשית כד, יד)

💭 **מפרשים:** רש"י: "רְאוּיָה הִיא לוֹ שֶׁתְּהֵא גּוֹמֶלֶת חֲסָדִים, וּכְדַאי לִכָּנֵס בְּבֵיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם". רמב"ן חולק על הקריאה של רש"י ומפרש את התפילה כבקשה: "הַקְרֵה נָא לְפָנַי הַיּוֹם הַזֶּה הַמִּקְרֶה שֶׁתִּהְיֶה הַנַּעֲרָה... אוֹתָהּ שֶׁהַכֶּחְתָּ". רד"ק מוסיף שהסימן לבדו לא הספיק: "אִם תִּהְיֶה טוֹבָה וּבַת טוֹבִים וּמִמִּשְׁפַּחְתּוֹ".

📜 **כתוב:** "וַיֹּאמֶר, עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי" (בראשית כד, לד)

💭 **מפרשים:** רש"י (על פסוק מב) מביא את דברי רבי אחא: "יָפָה שִׂיחָתָן שֶׁל עַבְדֵי אָבוֹת לִפְנֵי הַמָּקוֹם מִתּוֹרָתָן שֶׁל בָּנִים", שהרי פרשת העבד "כְּפוּלָה בַּתּוֹרָה".

📜 **כתוב:** "וְנִשְׁאֲלָה, אֶת־פִּיהָ" (בראשית כד, נז)

💭 **מפרשים:** רש"י: "מִכָּאן שֶׁאֵין מַשִּׂיאִין אֶת הָאִשָּׁה אֶלָּא מִדַּעְתָּהּ".

📜 **כתוב:** "וַיִּבְאָהָ יִצְחָק, הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ" (בראשית כד, סז)

💭 **מפרשים:** רש"י: "וְנַעֲשֵׂית דֶּגְמַת שָׂרָה אִמּוֹ", ובמדרש: הנר, הברכה בעיסה והענן שפסקו במות שרה "חָזְרוּ" כשבאה רבקה.

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: תנ"ך (או דף הפסוקים מהעמוד הזה), מצגת, דף עבודה, לוח

1. פתיחה: "מבחן אחד בלבד" (4 דקות)
2. קריאה בקול: כד, א-יד (השבועה והתפילה) (8 דקות)
3. המפגש בבאר (טו-כז): סימון הפעלים של רבקה והמילה "חסד" (8 דקות)
4. עבודה בזוגות: השוואת המסופר (כב-כג, ה-ח) לסיפור החוזר (מז, לט-מא) (10 דקות)
5. ההסכמה והסיום (נז-סז) עם רש"י (8 דקות)
6. דיון ערכי וכרטיס יציאה (7 דקות)

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה כתוב?)

1. מה היו שתי השבועות שאברהם השביע את העבד (ג-ח)?
2. מה עשתה רבקה מעבר למה שהעבד ביקש (יח-כ)?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. האם הסימן של העבד הוא ניחוש או מבחן אופי? הביאו את רש"י ואת רד"ק.
2. מדוע לדעתכם העבד שינה את סדר המעשים בסיפור החוזר (מז)?

הערכה (מה דעתי?)

1. רבקה עונה במילה אחת: "אֵלֵךְ". מה המילה הזאת מלמדת על דמותה?
2. האם "חסד" הוא מדד טוב לבחירת שותף, חבר או מנהיג? מה עוד צריך לבדוק?

🏁 סיכום השיעור

העבד לא חיפש יופי או עושר אלא חסד, ורבקה עמדה במבחן ביוזמה ובמהירות. הסיפור החוזר מראה עבד נאמן ונבון שמתאים את דבריו לשומעים, והסיום מעמיד את רבקה כממשיכת דרכה של שרה, בבחירתה שלה: "אֵלֵךְ".

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד משלים על פתק: "תכונה אחת של רבקה שהייתי רוצה שתהיה גם לי היא ___, כי בפסוק ___ כתוב ___."

🧭 התאמה לפי זרם

השיעור מתאים לשני הזרמים. ההבדל בדגשים:

ממלכתי

- קריאה ספרותית: חזרה ושינוי בין המסופר לסיפור החוזר; העבד כמספר שמעצב את הסיפור לשומעיו.
- דמותה של רבקה: יוזמה, נדיבות והחלטיות ("אֵלֵךְ"), ומקומה הפעיל לעומת יצחק השקט.
- דיון פתוח: בחירת בן זוג וקבלת החלטות בחיים; הסכמה ובחירה חופשית של האישה (נז-נח) מול מקום המשפחה.
- הקשר תרבותי: שידוך בין קרובי משפחה, מוהר ומתנות בעולם הקדום (ברמה עובדתית).

ממלכתי-דתי (חמ"ד)

- רש"י (כד, יד) על החסד כתנאי להיכנס "בְּבֵיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם", ומחלוקת רש"י ורמב"ן על פירוש התפילה.
- רש"י (כד, מב): "יָפָה שִׂיחָתָן שֶׁל עַבְדֵי אָבוֹת", מדוע התורה מאריכה בסיפור העבד.
- תפילה והשגחה: "הַקְרֵה־נָא לְפָנַי הַיּוֹם" ו"בַּדֶּרֶךְ נָחַנִי ה'" (כז); הודיה אחרי הצלחה (כו-כז).
- מידות והלכה: רש"י (כד, נז) "אֵין מַשִּׂיאִין אֶת הָאִשָּׁה אֶלָּא מִדַּעְתָּהּ"; גמילות חסדים כאחד משלושת העמודים (אבות א, ב) להרחבה.

💡 הערות למורה

הפרק ארוך: אם הזמן קצר, קוראים בכיתה את א-כז ונז-סז, ואת לד-מט נותנים בזוגות רק לשאלת ההשוואה. "שִׂים־נָא יָדְךָ, תַּחַת יֶרֵכִי" הוא טקס שבועה קדום; מספיק להסביר זאת במשפט. למתקשים: דף עם תמיכה.

📝 בדף העבודה

השבועה, הסימן כמבחן חסד עם רש"י ורד"ק, טבלת השוואה בין המסופר לסיפור החוזר, הסכמת רבקה, שאלה בסגנון בגרות ומחוון בעמוד השני. יש גם גרסה עם תמיכה.

מקורות

- בראשית כד (מכון ממרא)
- רש"י על בראשית כד (ספריא)
- רמב"ן על בראשית כד, יד (ספריא)
- רד"ק על בראשית כד, יד (ספריא)

מחוון: עבד אברהם ורבקה: "שתה וגם גמליך אשקה"

1. לא לקחת אישה "מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי" (ג); לא להחזיר את יצחק לחרן, "פֶּן־תָּשִׁיב אֶת־בְּנִי שָׁמָּה" (ו, וגם ח).
2. "הַטִּי־נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה, וְאָמְרָה שְׁתֵה, וְגַם־גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה". קשה: עשרה גמלים שותים הרבה מים, והנערה צריכה להציע מעצמה. בודק נדיבות ויוזמה (חסד), לא מראה.
3. "וַתְּמַהֵר", "וַתֹּרֶד", "וַתְּשַׁקֵּהוּ", "וַתָּרָץ", "וַתִּשְׁאַב". זריזות, יוזמה ונדיבות, היא עושה יותר מהמתבקש.
4. סדר: במסופר קודם נזם וצמידים ואחר כך "בַּת־מִי אַתְּ"; בסיפור החוזר קודם שאלה ואז "וָאָשִׂם הַנֶּזֶם". החזרת יצחק: במסופר אברהם אוסר במפורש, בסיפור החוזר זה לא מוזכר. הסבר אפשרי: העבד מציג התנהלות זהירה ומכובדת ונמנע מלפגוע במשפחה.
5. רש"י: "מִכָּאן שֶׁאֵין מַשִּׂיאִין אֶת הָאִשָּׁה אֶלָּא מִדַּעְתָּהּ". רבקה עונה "אֵלֵךְ", מילה אחת, בלי היסוס: החלטית, אמיצה ומוכנה לעזוב בית כמו אברהם.
6. תשובה טובה: הסבר הטענה; פסוק יד (המבחן בודק חסד), יח-כ (פעלי זריזות ונדיבות), נח ("אֵלֵךְ", בחירה עצמית); פרשן (רש"י על יד: "רְאוּיָה הִיא לוֹ שֶׁתְּהֵא גּוֹמֶלֶת חֲסָדִים"; או רד"ק: הסימן לבדו לא הספיק); דיון: יש גם צד של השגחה ("בַּדֶּרֶךְ נָחַנִי ה'"). ניקוד מוצע: הסבר 3, שלוש ראיות × 4, פרשן 3, דיון ומסקנה 2.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן ורד"ק מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. ממלכתי: סיפורי האבות בספר בראשית נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ועיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, רד"ק ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.